

Alena Novak: Problémy 2. a 3. generace Čechů ve Švédsku

Dovolte mi, abych se s vámi podělila o zkušenosti s uchováváním českého kulturního dědictví ve 2. a 3. generaci u českých emigrantů ve Švédsku po roce 1968. Já a můj manžel jsme díky Věře Doušové měli možnost navštívit české krajany na Ukrajině, v Srbsku, Chorvatsku a v rumunském Banátu. Byli jsme uchvázeni tím, jak český jazyk přežívá ve 4. a 5. generaci, jak české písně, básně a kroje jsou stále živé. Češi odcházeli do těchto zaostalých oblastí v 18. století z Čech a Moravy, kde zemědělství bylo na vysoké úrovni a životní standard a kultura daleko převyšovala společnost, do které přesídlili. Oni byli právem hrdí na svou starou vlast a jim nebylo zatěžko si udržet řeč a kulturu. Oni necítili potřebu se integrovat na nižší úroveň.

Jiná situace byla pro nás, kteří jsme opustili zemi po srpnu 1968. Země byla zdevastovaná po válce a 20 letém vládnutí komunistů. Pro Švédy bylo Československo zemí ve východní Evropě, za železnou oponou. Pro nás bylo těžké vysvětlovat, že Československo bylo před 2. světovou válkou bohatou zemí s vyvinutým demokratickým systémem. Paměť lidí je krátká. A tak místo, abychom byli pyšní na svou zemi, tak jako byli naši předkové v 18. století, cítili jsme se jako utečenci z rozvojové země. Vždyť jsme sami viděli ekonomický rozdíl mezi Švédskem a Československem. Toto nutně vedlo k tomu, že jsme se snažili rychle integrovat do švédské společnosti na úkor českého jazyka a kultury.

Přijali jsme mnoho švédských zvyků a tradic a opustili české. Doma jsme mluvili s dětmi česky, posílali je do Norska na český tábor, organizovaný paní Kvapilovou. Jeho význam bych zde chtěla vyzvednout. Ve škole děti měly nárok na podle švédských zákonů na výuku českého jazyka. Snažily se však nelišit od svých švédských kamarádů. Docházelo ke kulturním střetům, měli jsme jiné názory na výchovu, než Švédové. Existovaly krajanské spolky a my jsme je zpočátku navštěvovali. Ale obava, že velvyslanectví má mezi členy své donašeče, vedla k opuštění těchto spolků.

Nedostatek kontaktů s krajany a zákaz cestování do Čech a styku s příbuznými v rodné vlasti vedly k tomu, že si naše děti našly své partnery v jiných zemích. Nejstarší dcera je vdaná za Švéda, prostřední za Američana a nejmladší syn má manželku z Bangladéše. Je zajisté těžko srovnávat 20. nebo 21. století s 18. stoletím. Globalisace otevírá dveře do celého světa. Ale zároveň dusí kulturu a jazyk dalších generací. Pevně doufám, že Češi, kteří nyní odcházejí do ciziny za prací, se mohou vracet a posílat děti k příbuzným na prázdniny do Čech, na Moravu a Slovensko a být hrdí na svou nynější vlast. Budou moci lépe udržet české kulturní dědictví, než jsme mohli my.